

מתשלה בתוך מתשלה

מ'ת"ח ימי האשראי והרצון הטוב שניתנו ליצחק רבין עם הקמת ממשלתו - תמו.
אבל מי שהיה מתייצב ומנסה לבדוק אם פרעה ממשלתו של יצחק רבין את השטר שניתן לה, היה מוצא עצמו מול דילמה חמורה. לכאורה פרע רבין את השטר. הוא לא איכזב. הוא לא נכשל שום כישלון בולט. אבל מאידך הוא גם לא הצליח בשום דבר מיוחד. תחת השטר שפרע, הוא הוציא לעצמו שטריהתחייבות חדש. הוא פשוט עוסק בגילגול שטרות, כשהחוב שהוא חב לעם עדיין תלוי ועומד כל העת.

התופעה הבולטת ביותר בתום שלושה חודשי כהונתו של יצחק רבין כראשי-ממשלה, היא העובדה שהוא מרם הצליח להפוך עצמו למנהיג.

ואין מדובר כאן רק בתדמיתו בעיני העם. מה חשוב יותר הוא, שהוא אינו מקובל ככזה גם בעיני חבריו לממשלה.

ממשלתו של יצחק רבין, כפי שהתגלתה עד כה, היא הממשלה המזורה ביותר שהיתה בתולדות ישראל. למראית עין היא פועלת תוך תיאום, ובהרמוניה. כל השרים משדרים, לכאורה, על גל אחד. אין סכסוכים ואין חילוקי דיעות. אין התנגשויות חריפות ואין שעורריות. אבל מאחורי חזית היציבה אידילית זו, מצטיירת תמונה שונה לחלוטין.

אם בשלושה החודשים הראשונים לכהונתה לא הצליחה ממשלת רבין למלא את ייעודה העיקרי, למשול, לקבל החלטות נועזות ולהכריע בבעיות בוערות ולוחצות, הרי זה מפני שבמאה הימים שחלפו מאז כינונה עסקו השרים הבכירים שבה בעיסוקים אחרים לגמרי.

הם ניהלו מירוץ לתפירת עמדות והגיבוש עמדות יפות, לקראת הקרב שיתחולל ביניהם ב"בית-עצמם על הממשלה הכאה.
בדימוי ציורי, ניתן להשוות את ממשלת רבין לקבוצת כדורגל העולה על המגרש ללא אימון מוקדם. במקום לנהל מישחק פתוח ותקפני ולהסתער על שער היריב כדי להבקיע שערים, עוסקים שחקניה בגישושים בינם-לבינם עצמם. במיבחים פנימיים, ובבדיקת כושרם של אלה המשחקים לצידם במקום זה של היריב.

ראש-משלה על חנאי

רושה מוקדדיכוח נוצרו בממשלת רבין: זה של ראש הממשלה עצמו, זה של שריהביטחון שמעון פרס, וזה של שריהחוץ יגאל אלון. כל אחד מהם פועל, למעשה, בצורה עצמאית, מתוך מניעים אישיים ועל סמך ההגחה שיצחק רבין אינו אלא ראש-ממשלה על תנאי, וכי הקרב האמיתי על השליטון במדינה טרם התחולל.
גם שמעון פרס וגם יגאל אלון פועלים בי תוך ממשלת רבין לא כשרים הכפופים למרוץ תו של ראשי-ממשלה, אלא כראשי-ממשלה בי פוטנציה. מה שמתקבל כתוצאה מכך הוא, שי' למועשה אין בישראל ממשלה אחת אלא שלושה,

רבין - אלון - פרס: כמה משלות?

הוא מכריו הכרוזת רבות-מישקה, המכות הדים, על דעת עצמו, מכילי שיתאם קודם קו עם רבין ומכילי שינסה אפילו לקבל את הסי' כמתו. כמה מהכרוזותיו של פרס באחרונה, לא רק שלא נעשו תוך תיאום מוקדם עם רבין, אלא אף עוררו את כעסו כיוון שהיו בניגוד לדעו ולמדיניותו.

המיתחרה מחוץ למסלול

אם בשלב זה טרם הצליח פרס להוציא את רבין מתחפקותו, עלה בידו כבר לעורר את זעמו של מתחרה פוטנציאלי נוסף, בקרב על השליטון העתידי להתי' חולל באחד הימים, והמצוי מחוץ לממשלה. זהו משה דיין, שכביכול נמצא מחוץ לתמונה, אבל נוכחותו המאיימת משפיעה על פעילותם של השלושה.

גילויי אי-שביעות הרצון הראשונים של דיין כלפי פרס הופיעו מיד עם כינונה של ממשלת רבין, כאשר פרס הסכים לכהן כשר-הביטחון בממשלה. דיין ראה בעין רעה לא כליכך את עצם הסכמתו של פרס לרשת את מקומו בתפקיד שריהביטחון. כמו את העובדה שפרס נתן יד ליריבו המושבע ותרם לביסוס מעמדו.

כאשר התברר לדיין שפרס אינו מסתפק בתפקיד שריהביטחון והותר למועשה לכהונת ראש-הממשלה, הפכה אי-שביעות הרצון לדי' כעם גדול.

דיין מבין כי מה שעושה פרס אינו מכוון רק כלפי יצחק רבין אלא גם כלפיו, וכי למעשה עומד שמעון פרס לחסום בפניו את הדרך לראשות הממשלה כאשר יחליט כי הגיעה השעה לכך. זעמו זה של דיין כלפי פרס בא לידי ביטוי גלוי. הוא אינו נמנע מלבקר כמה מצעדיו של פרס בתחום הביטחון, ולזעג למועשה שהוא מכנה "פספסת" של שמעון פרס, תוך התעלמות מהעובדה שפרס טרם הגיע לשיא הפספסת של דיין עצמו.

מה שברור הוא, שהתכבדותו העצמאית של פרס מכשרת את סופה של הכרית בינו לרבין דיין. כאשר תגיע שעת העימות, ייאצו אלה שתמכו בהם בעבר לצמד להכריע לכאן או לכאן, וזוהם שי' שניהם עקוד דחיחלש כי' תוצאה מכך.

מאבק פנימי זה, המתחולל מתחת לפני השטח הוא גיואנסים ממנו מגיעים לידיעתם של יודעי-דבר הדי' עין, הוא למעשה זה שעיצב את אופייה ורמותה של ממשלת רבין בשלושה החודשים הראשונים לכהונתה. ככל שיחלוף הזמן ויתקרב מועד ההתמודדות וההכרעה, עלול מאבק לאטנטי זה להצטטר בצבעים חריפים יותר ולהגיע לידי עימות גלוי. כל עוד נמצאים שלושה ראשי-הממשלה בפוטנציה בעגלה אחת, ואינטרסים משותפים מחייבים אותם להתלכד, תשמור ממשלת רבין על ציביונה הסולידי והתברותי. המאבק בין היריבים יתנהל בפייר פליי, מאחרי-הקלעים.

אולם ברגע בו יינתן אות-הזינוק, יתגלו הכקיעים הראשונים כחזית המרוץ, וזד' קרב על השליטון יהיה הריף המר, פחות מאדה שהתנחלו בין אנשי "דור הנפילים."

ממשלה בתוך ממשלה בתוך ממשלה, שבשלב הנוכחי טרם הניעו לידי עימות, מקפידות על הפרדת כוחות, צוברות כוח לקראת ההתמו' דרות העתידה, ונוצרות את אישן כל עוד מופי' כמת בינדיבידועצמן הפסקתי-איש.

שמעון פרס מתבסס על הערכות. יגאל אלון מתבסס על תיקונות. פרס פועל בגלוי, אלון בצינועה. האחד מסתער על השליטון והשני ממתין שהוא יפול לידיו כפרי בשל. ואילו יצחק רבין פועל בין שניהם, כדי לבצר את מעמדו לקראת ההתמודדות הצפויה, להדוף את ההסתערונות עליו ביום בו תוכרז מילחמה גלווייה, ולא למעוד בטרם יתחיל המירוץ האמיתי.

בעוד יגאל אלון מצטנע בתוך תחומו, מסתיר את כוונותיו ואת תוכניותיו, ומתאמץ לא להתחכך עם רבין ולהיראות לויאלי לו, שונה המצב לחלוטין לגבי שמעון פרס.

פרס לא רק רואה את עצמו כראשי-ממשלה בפוטנציה, אלא הוא כבר פועל בתוך שכוח. מעודד מהפרש הקולות הזעיר בינו לרבין בהצבעה שנערכה בישיבת מרכז מילפגת העבודה על בחירת המועמד לראש-הממשלה, פועל פרס בשלושה מישורים שונים, כדי להכשיר את הקרקע להסתערותו על ראשות הממשלה.

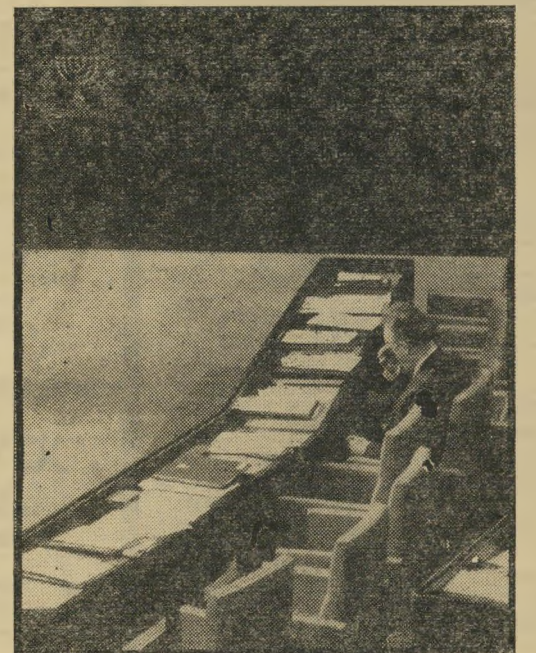
● במישור המיפלגתי מנסה פרס לזכות בתמיכת חוגים רבים ככל האפשר, להסיר מעצמו את הדימוי של איש רפי' לשעבר, ולרכוש לצידו אנשים שתמכו לפני שלושה חודשים ביצחק רבין. בעוד רבין מזניח לחלוטין את השטח המיפלגתי ויגאל אלון אינו מנסה להתמודד בו, מבצע פרס תריש עמוק, מפנר הבטחות, מחלק מישרות ותפקידים ובונה לעצמו בסיס מיפלגתי מוצק.

● במישור הציבורי מפעיל שמעון פרס את כל כישוריו המיוחדים כאשר הפירסומת-העצמית, כדי להפוך את עצמו למנהיג העתיד. הוא מרבה להופיע באירועים פומ' ביים, בכנסים, בקבלות-פנים, מרבה להצטלם ולהשמיע הצהרות תוך כוונה ליצור דימוי של האיש מספר 1 בממשלה, השקול, האחראי ובעל כושר הניתוח וההחלטה.

● במישור הממלכתי מגבש פרס לעצמו עמדות-יכוח בשיטתיות ראווייה להערכה, תוך התחברות גלווייה עם אישים בתפקידים חשובים, ואפילו תוך הסתכנות בתמיכה בהם נגד יצחק רבין. גם בתחום זה, כמו בשאר התחומים, מנסה פרס לקנות לבכות ולרכוש אנשים שלא היו בעבר בין תומכיו המוצהרים.

בשלב הנוכחי עדיין לא נראית פעילותו של פרס כהתירה תחת כיסאו של רבין. תוך שהוא מקפיד לגבש לעצמו דימוי עצמאי, הוא נזהר שלא להגיע דעימות גלוי עם ראשיה' ממשלה.

גם כשהם הלוקים בדיעותיהם בנושאים שונים אין הם מתיחים דברים איש ברעהו, אינם מגיעים לכלל ויכוח ואינם מנסים לכפות האחד את דעתו על השני. הם כאילו צועדים בשני מיסדרונות מקבילים, כדי למנוע את הצורך להתנגש כבר בשעה זו, שאינה נוחה לשניהם. אולם האותות הראשונים של החיכוך בין פרס ורבין כבר מבצבים והולכים, למרות שהם עדיין נסתרים. פרס מבצע דברים שונים ללא התייעצות עם רבין.

רבין - לבד?